

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

~~891.542 - 93~~

~~4-93~~

3359

891.995

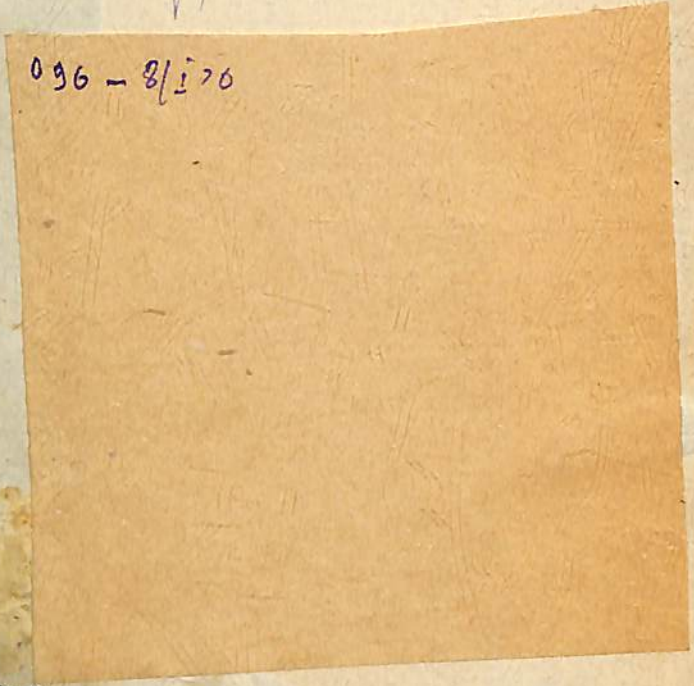
4-85

~~Handwritten scribble~~

111

Vlt

096 - 8/170

121/5

~~Handwritten scribble~~

Handwritten text, possibly a title or header, mostly illegible due to fading.

Handwritten text, possibly a date or reference number, mostly illegible.

Handwritten text, possibly initials or a signature, mostly illegible.

1875

5349

891.990.93

4-855

178

✓

Ա Ղ Ա Ի Ն Ե Ա Կ

ԵՐԵՎԱՆԿԱՆ

ԱՒԳԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՄԵՆԻԿ Վ. ԿՐԻՏԵԱՆՑ

1008
36192
2

2004.

ՌՈՍՏՈՎ (ԴճԻՔ ԳԼԵՐԱԿ)

ՏՊԱՐԱՆ ԵՌԱՅԱՆՆՈՒ ՏԵՐ-ԱՐՐԱՀԱՄԵԱՆ

1875

5

ՈՒՍՈՒՄ ԿԱՍԵՐ

ՕՐԻՈՐԴԵՆԵՐԻՆ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼՈՒ

ՆՈՒԻՐՈՒՄԷ

ՀԱՅԵ
ՆԱԿԵ

խնամակալ էր չքաւորներին. նա միշտ
 գնումէր այցելութեան մերձաքնակ աք-
 սորականներին, ծածուկ ողորմութեամբ
 կառավարելով նորանց. նոյնպէս և տե-
 սութեան էր գնում հիւանդներին և
 մխիթարումէր՝ խորհուրդ և օգնութիւն
 տալով նորանց:

Ութնամեայ Ագնեսան (Տէօբարդի և
 Օտիլիայի միակ դուստրը) նմանապէս
 բարերար էր իւր ծնողաց պէս մարդա-
 սէր ամենքին, նորանում գտանվումէր
 բաւականին հաճութիւն, երբ հարկա-
 ւորում էր բարի առնել մէկին:

Շրջակայ բնակիչները նուիրումէին
 ամենախորին յարգանք նորա բոլոր գեր-
 դաստանին և խորին յարգութեամբ
 պատվումէին ասպետին: Նայելով բար-
 ձրագոյն ամբողջին, վերացնումէին ամե-
 նաջերմ սրտով մաղթանք առ բարձ-

րեան. Աստուած՝ նորանում բնակուող-
 ների համար: Աստուած ային օրհնու-
 թիւնը կարծես յայտնի հանդչած էր
 ասպետի և իւր բնտանեաց վերայ, որով-
 հետև չնայելով ամենօրեայ ողորմութիւն-
 ներին և օգնութիւններին որ առնումէր
 կարօտելոց, լցրեց նորա տունը միշտ
 ամենայն լիութեամբ:

Տնանկներին ողորմողը միշտ ընդու-
 նումէ Աստուծուց իւր արածի հատու-
 ցումն, ինչպէս Քրիստոս ասաց. „Երա-
 նի ողորմածաց՝ զի նոքա զողորմութիւն
 գտցեն“:

Գարնան ժամանակը մէկ գեղեցիկ օր
 Օտիլիան և իւր փոքրիկ աղջիկը (Ագնե-
 սան) ճաշելից յետոյ քարեայ սանդուղ-
 ներից իջան այգին, որ շինուած էր լե-
 ռան տակը: Նոքա տեսնելով այնտեղ
 բանջարեղէնների և պտղատու ծառերի

բազմաթիւ տեսակները՝ մեծ զարման-
քով նայեցան կեռասի ծառին վերայ,
որ նոր սկսած էր ծաղիկներով ծած-
կուիլ, և որից մի քանի քայլ հեռաւո-
րութեամբ անցնումէր այգիին մէջէն
մի յորդահոս գետակ: Այն գետակին
մօտենալով՝ նոքա բաւական ժամանակ
խոխոջանաց ձայներ լսեցին և ջրոյն
մաքրութեան վերայ զմայլեցան: Աւշա-
դրութեամբ նայեցան նաև այն տեղի
զանազան կանաչեղէններուն, որոց վրայի
անձրևի կաթիլները արեգական ճառա-
գայթներից գոյնզգոյն երանգներ էին
ձևացնում ծիածանի նման:

Այնտեղ մի խոտաւէտ տեղում քիչ
հանգստանալուց յետոյ, կրկին ճանա-
պարհ ընկան դէպի հիւղը և պարապե-
ցան զանազան աշխատութեամբ: Անոքա
այնտեղ կարումէին զանազան հագուստ-

ներ, եղեգնից գործումէին այրիների և
տնանկների որբ որդւոց համար տեսակ
տեսակ գլխարկներ:

Այդու մէջ համատարած լուծիւն
էր թագաւորում և ո՛չ մի աղմուկ լսե-
լի չէր, բացի երգիչ թռչունների ձայ-
ներից, որոնք գտանվումէին ծառերի
վերայ, և առուակների ամենաքաղցր
խոխոջիւնից: Այս ժամին յանկարծ
շարժվեցաւ հիւղի մօտ սրբնթաց մի
թռչուն, ուր որ նոքա երկիւղից վեր
կացած այս և այն կողմ հայելով, տե-
սան թփի վերայ կանգնած մի գիշակեր
թռչուն, որ տեսնելով Օտիլիային և
Ազնեսային, սլացաւ դէպի վեր: Ազնե-
սան ահաբեկած մնաց անշարժ: Մայրը
բռնեց Ազնեսայի ձեռից և քաջալերե-
լով ասաց. «Մի երկնչեր, սիրելի գուստր,
էկ իմ մօտ, ճշմարիտ որ մի նչին թռու-

չուն սարսափեցրեց քեզ . և սկսեց Մգ-
նեսան իւր մօր հետ որոնել երկիր զի
առ ի թր:

— Մի, մայր իմ, յանկարծ բարձրա-
ձայն գանչեց Մգնեսան, տես սիպտակ
ձիւնանման աղաւնեակը որ անբազդի պէս
թաղ կացաւ ձեր յետքում: () Թիլիան յետ
գառնարով բռնեց թռչունը, տարաւ հիւզը
և ասաց իւր աղջկան. Չէ՞ս կամենում,
ես կհրամայեմ, խորովել քեզ համար
երեկոյեան ընթրիքին:— Խորովել . . . ,
գանչեց Մգնեսան. նորա այս ձայնելովը
իմացուեցաւ սրտի զարմանքը . յետոյ
բռնեց աղաւնեկին, նորան մահից աղա-
տել ցանկալով:

Մայր, իմ սիրելի մայր, դուք հա-
ւաստի ծաղրած ո՞ւր էիք կարծում այս.
Խղձալի կենդանին խնդրումէ մեզանից
օգնութիւն. մենք ուզումենք զրկել

կեանքից: Օջարմացած նայելով նորա
սպիտակագոյն փետուրներին և վարդա-
գոյն ոտքերին, համբուրեց նորան և
ձեռը դնելով նորա սրտին՝ ասաց. ա՛խ,
մայր իմ, որպէս է բաղխում սորա
սրտիկը: Նա նայումէ ինձ աղերսական
նայուածքով, որպէս թէ կամենումէ
ասել. մի՛ առնուր ինձ չարիս: Ա՛չ, սի-
րուն թռչնակ, մի՛ երկնչիր, ես խնամք
կտանեմ քո բարօրութեան վերայ:

— Վեղեցիկս, իմ որդի, ասաց մայրը,
դու գուշակեցիր իմ միտքը, ուրեմն
տար աղաւնեակը քո անձնական սենեակը
և կերակուր տուր իրեն: Պէտք չէ եր-
բէք մերժել կամ անգոսնել անբաղդ-
ներին, որոնք որոնումեն մեր պաշտ-
պանութիւնը, այլ հարկաւոր է կարե-
կից լինել ո՛չ միայն մարդկանց, այլ և

անասնոց (անասունք անմոռանալի կպահ-
Տեն բարերարութիւնը):

Օտիլիան հրամայեց շինել մի փոք-
րիկ և գեղեցիկ վանդակ՝ աղանեակը
պահպանելու համար: Ազնեսան իւրա-
քանչիւր օր գնումէր տեսութեան և
նմանապէս տանումէր իւր հետ նորա
համար կերակուր և երբեմն մաքրումէր
նորա ընակարանը, միով բանիւ լիովին
հոգացողութիւն ունէր նորա վերայ. սո-
վորեցրուց նոյնպէս կենաց նոր ձևեր.
վերջապէս աղանեակն ընտելացաւ: Այլ
ևս չէր փակում վանդակը, և աղա-
նեակը ազատ դուրս ու ներս էր թռչում,
և գետնի վերայ գտնված փշրանքի հա-
տերը նա հատիկ—հատիկ ժողովումէր:
Շուտով բոլորովին ազատութիւն ստա-
ցաւ, այնպէս որ չէր ստիպվում միւս-
անգամ վանդակը փակելու:

Մի առաւօտ, երբ Տիրուհին դեռ չէր
արթնցած, աղանեակը թռչելով եկաւ
կանգնեց մահճակալի (կառնարի) վե-
րայ և չէր տալիս նորան հանդիստ, քա-
նի որ չարթըննար և չտար կերակուր:
Մի անգամ Ազնեսան սաստիկ դժգո-
հութեամբ բողբոքեց մօրը, թէ ես չեմ
արձակում նորան, որովհետև անհան-
գիստ է առնում ինձ. կիսկեմ գիշերը
վանդակը և նա չի կարող աւելի թըռչ-
կուտել:

—Ո՛չ, իմ սիրելի դստրիկ, պատաս-
խանեց Օտիլիան, քեզ աւելի լաւ կլի-
նի, եթէ վաղ վեր կենաս անկուրնիցդ,
այս սովորութիւնը օգտաւէտ է մարդու
առողջութեանը և մեր հոգու գուար-
թութեանը: Այո՛, ամօթ կլինի քեզ
համար, եթէ ծոյլ լինիս թռչնիցն
անգամ: Ազնեսան օգուտ քաղելով այս

կրթութենից, սովորութիւն արաւ վաղ վեր կենալ: Մի անգամ Ազնեսան, երբ նստած էր բացուած լուսամուտի վերայ, աղաւնեակը կտցահարեց նորա ոտքի վերայ դռնուած հացի փշրանքը, և թռչելով դնաց կանգնեցաւ դրացու տանիքի վերայ: Արբ այս տեսաւ Ազնեսան, բարձր ձայնով աղաղակեց. աղաւնեակս, աղաւնեակս..., մայրը շտապով դնաց մօտը և հարցրուց աղաղակի պատճառը:

— Մայր իմ, ո՞ր է իմ աղաւնեակը, լայով ասաց Ազնեսան և ցոյց տուեց դրացու տանիքի վերայ նստած աղաւնեակը, ուր նա պախումէր^(*):

— Անչիւր նորան, ասաց մայրը: Ազնեսան կատարեց իւր մօր խօսքը և իսկոյն աղաւնեակը թռչելով եկաւ նստեց նորա ձեռքի վերայ, որով ապշեցաւ Ազնեսան

* Տեղական բարբառով թռչունների դրոնդուն են ասում.

այն միամիտ թռչունի զարմանալի հպատակութեան վերայ:

Միբելի դուստր, ասաց մայրը. դու ևս խոնարհ և հեղ եղիր իմ կամացը, որպէս այս թռչունը քո կամացը. այն ժամանակ իմ ուրախութիւնը աւելի շատ կլինի քո այժմեան ուրախութենից, և ճշմարտապէս իմ բաւականութիւնը այդ է:

Ազնեսան խոստացաւ իւր մօրը՝ կատարել նորա բոլոր պատուէրները: Մի անգամ, երբ երեկոյեան պահուն ջուր էր լցնում ծաղիկների վերայ, զբաղմունքից վատտակած նստեց ջրմուղի հանդէպ դալար խոտի վերայ՝ մօր մօտ: Աղաւնեակը մինչ այն աստիճան ընտելացած էր, որ Ազնեսան տուել էր նորան բոլորովին ազատութիւն. նա թռչում

էր ջրմուղի մօտ և խմուձէր այնտեղից ջուր:

— Տես, մայր իմ, ասաց Ագնեսան, որպիսի զգուշութեամբ նա թռչկոտումէ քարից դէպի քար, վախենումէ, որ չլինի՞, թէ ապականուի ցեխով. որպէս մաքրասէր է այս փոքրիկ թռչնակը. ապշեցնումէ ինձ նորա սպիտակութիւնը, նորա փետուրների վերայ չի գտնվումս ոչ մի բիծ:

Դու երբեմն վարվումես առանց զգուշութեան, ասաց մայրը, տես քո հագուստները. և ճշմարիտ Ագնեսան ջրամանը ջրմուղից լցնելու ժամանակը աղտեղացած էր ցեխով, որովհետև նա յառաջ շատ գեղեցիկ էր. այս ժամանակից նա սկսեց սիրել մաքրութիւնը և մաքրութեամբ վարվիլ. մի քանի ժամանակից յետոյ Ագնեսան իւր մօտ հետ

մի փոքր ճանապարհորդութիւն արաւ, որից ստացաւ բազմօգուտ շահեր, իւրեանց վերադառնալու ժամանակը աղանեակը դիմեց նոցա յառաջը, ցոյց տալով իւր սրտի ուրախութիւնը: Չէր բացակայութեան ժամանակ, ասաց աղախինը Ագնեսային, նա տրտմութեան մէջ էր և որոնումէր ձեզ ամեն տեղ, աւելի զարմանքն այս է, որ կենդանիս զրկուած բանականութենից, կարող է ճանաչել իւր բարերարին, իմանալ նորա բացակայութիւնը և լինել այնքան մտերիմ: Այո՞, շատ երախտագէտ է այնպիսի ջնջին կիրակուրների համար, որ ես տալիս եմ նորան ամենայն օր:

Յիրաւի, դատողութիւնդ շատ լաւ է, ասաց մայրը, բայց այս ևս գիտե՞ս որ քեզ այսօր շատ բաւականութիւններ և բարերարութիւններ եղած է. դու

արդեօք զոհացած ես Աստծանից նոցա
 փոխանակ: Ամօթ չէ՞ որ թռչունը այս
 բանիս մէջ աւելի գերազանց գտնուի
 քան թէ դուն:

Ազնեսան կարմրեցաւ ըստ որում
 դեռ չէր մտածած Աստուծոյ վերայ:
 Ի այցնա այն օրից սկսած՝ չէր պարկում
 քնելու, մինչև չզոհանար Աստուծոց նո-
 րա բարերարութեանց և նախախնա-
 մութեանց համար: Նա ամենայն օր
 բարձրացնումէր իւր մտքի հայուածքը
 դէպի վեր՝ առաւօտեան և երեկոյեան
 աղօթքը մատուցանելիս:

Մէկ առաւօտ, երբ աղանեսակը
 նստած էր սեղանի վերայ, և իւր քաղցր
 նայուածքը դարձուցած էր տիրուհուն,
 Սիրելիդ իմ թռչնիկ, ասաց Ազնեսան
 աղանեսկին. քեզանով շատ բանում դաս-

տիարակուեցայ. ես քեզ պարտական իմ
 մինչև այն կէտը, քանի որ դու իմ
 մօտ ես դոնկում: Այս խօսքին վերայ
 Օտիլիան յարմար ժամանակ համարե-
 լով՝ ասաց նրան թէ. «Ազնեսա, տես-
 նո՞ւմես դու այդ միամիտ թռչնոյն սպի-
 տակութիւնը, — անմեղութեան հաւա-
 տարիմ և գեղեցիկ նշանն է. նա բարի,
 անկեղծ և հեզ է, ինչպէս վկայումէ մեր
 Տէրը. «Աէրո՛ւք միամիտ իբրև զաղա-
 նիս»: Սիրելիս, այս բարեսիրտ անմե-
 ղութիւնը թող լինի քո ամենօրեայ
 գործերումը. իսկ խարդախութիւն, խո-
 րամանկութիւն և կեղծաւորութիւն թող
 չունենան տեղի քո սրտումը: Աղօթք
 արա Աստուծոյ ամենայն ջերմեռանդու-
 թեամբ, որ կարողանաս բարոյական
 յատկութիւններովդ քո սիրելի աղանե-
 կիդ նմանիլ:

Օտիլիայի խնդրուածքը կատարուեցան. նորա դուստրը միշտ վարումէր իւր անձը անկեղծութեամբ և մաքրութեամբ:

Գ Լ Ո Ւ Խ Բ.

Սյս ժամանակները շրջակայում երևելով աւազակաց բազմութիւն, սարսափ և դող էին ձգել բնակիչների սրտում:

Երբ Տեօբալդ այս բանը լսեց, իսկոյն ելաւ նորանց բոլորովին հաշածեց հեռաւոր երկիրներ: Պատերազմը յաջողութեամբ նաւարտելուց յետոյ, ուրա-

խութեամբ դարձաւ իւր ամրոցը: Օտիլիան և Մգնեսան հետաքրքրութեամբ և մեծ ուշադրութեամբ լսեցին նորա պատմութիւնը, թէ ինչպէս յաղթեց, գերեց ու հալածեց կողոպտեալներին և ապահովացրեց շրջակայ բնակիչներին:

800
3619

Օրը արդէն երեկոյանալով՝ հարկ եղաւ ճրագ վառել. իսկ ասպետը իւր խօսակցութիւնը շարունակումէր: Այս միջոցին յանկարծ դուռը բացուեցաւ, ներս մտաւ մի սև հագուստով տիկին՝ տխուր և զուճաթափ կերպարանքով: «Եա բռնած էր իւր մանկահասակ որբ աղջկան ձեռքից, որ իրեն նման սև զգեստներ հագած էր:

Ասպետը վեր կացաւ տեղից և իւր ամուսնոյ հետ միասին ողջունեց անծանօթուհուն: Իսկ սա հառաչելով խղճալի ձայնով բարևեց և հրամայեց իւր

աղջկանը որ ծունկ չոքի բարեսիրտ աս-
պետի յառաջ, յետոյ “Ազնուատոհմ և
վեհանձն ասպետ, ասաց, թէ պէտես ձեզ
ոչ մի ժամանակ չեմ տեսած, սակայն
լսելով ձեր մեծահոգութիւնը, որ ունիք
դէպի որբերու այրիները, խնդրումեմ
այժմ ձեր պաշտպանութիւնը”։ Այս
խօսքերն արտատանց այրին հազիւ թէ
լսելի ձայնով, ըստ որում նորա հեկե-
կանքը չէր թոյլ տալիս։ Ողորմելի կինը
ճանապարհորդութենից վաստակած լի-
նելով ներսղութիւն խնդրեց հանգստա-
նալու։ Երբ ասպետը նորանց ով լինելը
հարցրեց, նա սկսեց պատմել նոյնպէս
վշտալի կերպով. „Այ մի այրիացած կին
եմ, Վազէնբուրդ քաղաքից“ Ուստի
անունով, իսկ այս երեխան իմ որբա-
ցած դուստրն է, Ես անունով։

— Ուրեմն այրի՞ էք։

— Այո, և կարելի է յայտնի լինի ձեզ
իմ նեղութեան պատճառը։ Իմ քաջա-
գործ այրը, (Աղալըիխ) վախճանեցաւ
վերքից, որ ստացել էր պատերազմի մէջ։
Դուք լաւ կճանաչէք այն ազնուաբարոյ
մարդուն, որ բարերար էր անբաղդնե-
րին։ Նա մեզ թողեց մի փոքրիկ ժառան-
գութիւն, որ այն ևս երկու նախան-
ձոտ ասպետներ կամենումեն յափշտա-
կել մեզանից։ Նորանից մէկը զանա-
զան պատճառների տակ որոնումէ ա-
ռիթներ յափշտակելու մեր փոքրիկ
դաշտը, որ գտանվումէ ամրոցի մօտ։
Իսկ միւսը կամենումէ իւր անձին սեպհա-
կանել մեր փոքրիկ անտառը։ Ի՞նչա-
բարութիւն, միանգամայն և անիրա-
ւութիւն են անում նոքա, որք երբեմն
իմ մարդու բարեկամն էին համարվում։
Իմ բարեպաշտ Աղալըիխը առաջուց

խմանալով այս բաները, մեռանելու ժամանակ ասաց ինձ. «Յոյսդ առ Աստուած դիր և Տէօբալդ անպետի հովանաւորութեան տակ եղիր. այն ժամանակ ոչ մէկը չի կարող զրկել կամ ֆնասել քեզ»: Ազնուատո՛հմ ասպետ, կատարեցէք իմ ամուսնոյ վերջին բառերը: Ահ, ինչ կէինի ինձ, եթէ նոքա զրկեն իմ սեպհականութենից, միմիայն ինձ կմնայ ամբողջի որմերը. ինչով պէտք է մենք ապրենք: Ասպետ, կարելի է և ձեզ պատահի այսպիսի անբաղդութիւն, և ձեզ կարելի է անգութ և յափշտակիչ մահը զատէ ձեր կնոջից և աղջկանից. և այն ժամանակ նորանց էլ հարկաւոր է զօրեղ պաշտպան:—

Փոքրիկ Վաման (Ազնեսային հասակից) մօտենալով ասպետին անկաւ նորա առաջը և լալազին ձայնով «Աի

թողուր մեզ անտէր ու անօգնական, ասաց խղճալի, վասն զի քեզանից զատ պաշտպան չունինք մենք:

— Սիրելի որդեակ, պատասխանեց Տէօբալդ, աղջկան ձեռքը բռնելով, ամեն որբերի, այրիների ու տնամկների Պաշտպանը պահէ ձեզ»: Այն ժամանակ Ազնեսան ևս «Սիրելի հայր, ասաց արտասուալից աչքերով, աղաչումեմ ձեզ չմերժել սոցա սրտառու աղաչանքը. վասն զի երբ ես աղանեկին ազատեցի գիշակեր թռչուններից, մայրս ասաց՝ «Թէ պէտք է խնամել այն թռչառներին, որք մեր պաշտպանութիւնը կը խնդրեն»: Բարեհոգի մայրս ուրախացաւ՝ նկատելով իմ կարեկցութիւնը դէպի թռչունը: Շարժելով նորա խօսքերից, Տէօբալդը պատասխանեց. «Ահ հոգ եղիր, սիրելի դուստր իմը Աստուծոյ օգնութեամբ

կաշխատեմ պաշտպանել նոցա: Այս մտա-
 ծումէի միայն այն մասին, որ գտանեմ
 նոցա պաշտպանութեան հնարքը: Այս
 ասելով ասպետը, հրաւիրեց Ռոզալին-
 դին հացկերութեան: Ամման նստեց
 Ազնեսայի մօտ, իսկ Օտիլիան հացկե-
 րութեան պատրաստութիւն էր ցտես-
 նում: Ռոզալինդի անիրաւ ոտիկները, որոնք
 մտադիր էին անվայել և անարգաբար
 վարվիլ, Տէօբալդ սաստիկ խռովե-
 ցաւ նոցա վերայ և խոստացաւ հե-
 տեւալ օրը պարապել նորա գործով
 և նորա հետ էլ խնդրեց սպասել ամ-
 րոցում, մինչև իւր վերադառնալը:— Ռո-
 զալինդը շնորհակալութիւն արաւ և գո-
 վեց մարդասէր հիւրընկալութիւնը և փա-
 ռաբանեց Մատուծոյ ամենակարողու-
 թիւնը, երախտագիտութեան արտա-

տուք թափուելով իւր հրաւառ աչերից:
 Հետեւալ առաւօտը Տէօբալդ ուղղեց
 ճանապարհը իւր քաջ ընկերներով:
 Ազնեսան անպատմելի ուրախու-
 թեամբ լցուած էր, որովհետև իւր հա-
 սակակից Ամմայի հետ պէտք է անցու-
 ցանէր մի քանի օր ուստի և տարաւ
 նորան իւր փառաշուք առանձնասե-
 նեակը, ծառախիտ այգին, ցոյց տուաւ
 նորան նոյնպէս իւր համդերձանոցը,
 բազմաբիւրեան ծաղիկները և հեղահո-
 դի աղանեսակը: Այս երկու փափկաւ-
 սուն և սրտակց երեխաների մէջ շու-
 տով կապուեցաւ անկեղծ բարեկամու-
 թեան սէրը: Շաբաթի վերջերում Տէօ-
 բալդ վերադարձաւ:—
 «Այս տալիս եմ բարի լուր, ասաց նա,
 դառնալով դէպի Ռոզալինդը, ձեր ոտի-
 կների անիրաւ պահանջմունքը չընդուն-

վեցաւ: Սկիզբը նորքա շատ սակաւ ու-
 շաղրութիւն դարձուցին իմ խօսքին,
 ուստի ես ստիպուեցայ դիմել սպառ-
 նալեաց. ես յայտնեցի նորանց, որ հար-
 կադրուած՝ գործ եմ դնելու բռնու-
 թիւնը, եթէ նորքա մտադիր են շա-
 րունակիլ իւրեանց անվայել պահանջը:
 Իայց հանդարտեցէք, ես աւարտեցի նո-
 ցաչարադաւ դիտաւորութիւնքը: Օտար-
 ներից ո՛չ մէկը չի կարող հունձ անել
 ձեր դաշտի վերայ, ո՛չ մէկը չի հա-
 մարձակիլ որսորդութեամբ պարապիլ
 ձեր անտառներում և ո՛չ մէկը չի
 վստահանում հատանել նոցա միջից մի
 կտոր փայտ: Սաստիկ ուրախութեան և
 երախտագիտութեան մէջ Ռոզալինդը
 չգիտէր որպիսի շնորհակալութիւն մա-
 տուցանէր իւր բարերարին:

Ե, յո՛, վարձատրումէ ձեզ ձեր Տէր

Եստուածը, որբերի, այրիների և ան-
 օգնականներիս պաշտպանին. ուղարկէ
 Տէրը իւր օրհնութիւնը և ողորմութիւնը,
 որ գալով հանգչի ձեր և ձերայնոց վե-
 րայ՝... Օգայարանների խռովութենից
 չկարողացաւ արտասանել աւելի մի
 քանի խօսքեր. բայց ապետը հասկա-
 ցաւ նորա այդպիսի շարժողութենից,
 թէ ի՞նչ էր կամենում ասել: Այրջա-
 պէս ժամանեց բաժանվելու վայրկեանը
 և Ռոզալինդը պարապումէր դէպի Գա-
 դէնբուրգ վերադառնալու հոգացողու-
 թեամբ:

Հրաժարական ողջոյն տալու ժամա-
 նակը մանկտիք գրկախառնելով մի-
 մեանց, սկսեցին արտասուիլ և չէին կա-
 մենում թող տալ: Ամման քանիցս ան-
 դամ յիշել էր իւր ցանկութիւնը, ու-
 նենալ իւր մօտը ընտելացրած աղաւ-

նեակը: Ազնեսան մտաբերումէր նորա վերայ և նկատելով որ իւր փոքրիկ ընկերակիցը՝ սրտի փափագը ամենայն ժամանակ պահպանումէր յիշողութեան մէջ, վեր առնելով իւր սիրելի թռչնակը մօտերից արտասուքով ուողում ցայտերին. համբուրեց և ընծայեց նորան իմամային ի նշան անմոռանալի սիրոյ: Նա շատ անգամ մերժեց աղաւնեակի ընծայելը, բայց վերջապէս պէտք էր լսել իւր ընկերակցի թախանձանքին: Աղաւնեակի հետ ընծայեց նաև նորա վանդակը, բայց այնպիսի լիասիրտ կերպով, որպէս մատուցանումէ մայրը իւր մանուկը յանձնելով նորան անձանօշ թուհուն: Երբ որ առաջ անցան ընկերացի երթալուց յետոյ, Ազնեսան սկսեց զղջալ (փոշմանիլ), որ ընծայեց նորան իւր

աղաւնեակը: Ա՛հ, մայրիկ, ինչո՞ւ ես աղաւնու փոխանակ իմ գինտերս (օղ) չընծայեցի: Օտիլիան ասաց նորան. այդ կարող ես անել ուրիշ անգամ, իմ սիրելի Ազնեսա. բայց հիմայ չկարողացար սորանից աւելի բան ընծայել նորան. աւելի թանկագին ընծան չի կարող նորան պատճառել այնքան բերկրանք, որպէս քո աղաւնեակը և կարելի է վշտացուցանէ նորան մի բան, որ քո սրտին սիրելի է և այնքան թանկագին չէ:

Մի փոշմանիւր արածդ բարեգործութենից: Ա՛ն օրինակ հայրդ, որ պատրաստ էր զոհել իւր կեանքը, ցանկալով օգնել հալածուած ու նեղուած որբերին, քո կողմից դու նմանապէս հետևեցար վեհանձնութեամբ՝ ընծայելով այն, որ աւելի գերազանց է իր համարում քան ամենը, այն պատճառով միայն, որ մխիթարես

նոցա Նա, որ իւր մանկութեան տարինե-
րում չի սովորում բարիք առնել մեր-
ձաւորներին, նա չի կարող ապագայում
ընկերին անկեղծ սիրել:

Բո զոհերի նմանները հաճելի են
Աստուծոյ և Նա չէ յապաղում փոխա-
րէնն հատուցանելու:

Գ Լ Ո Ւ Խ Գ

Ողալինդը և Լաման հանդիստ կեանք
էին վարում իւրեանց հնտի դղեա-
կի մէջ. միանգամ երեկոյեան տարա-
ժամ, երկու անձանօթ մարդիկ սան-
դուխներից վեր եկան, որոնք խնդրում

էին չմերժել իւրեանց հիւրընկալութե-
նից. նոցա հազուստը նման էր ուխտա-
գնացների հազուստին, ձեռքերին մի-մի
ցուպ, իսկ նոցա երոպական խոյրը զար-
դարուած էր խեցեմորթով: Ողալինդը
հրամայեց իջուցանել սանդուխներից,
տանել նորանց ներքին դաստիկոնի մաք-
րազոյն սենեակը, տալ նորանց ընթրիք
և պատրաստել նոցա համար անկողին:

Տեղեկանալովոր պանդուխտները հան-
դստացան, եկաւ նոցա մօտ իւր դասեր
հետ միասին: Աւխտագնացները ոտքի
կանգնած՝ շնորհակալ լինելով պատուե-
ցին նորա բարեսրտութիւնը և սկսե-
ցին ճառել սրտառուչ կերպով սքան-
չելի պատմութիւնը սուրբ երկրի վերայ:
Բոլորեքեան լսումէին նորանց մեծ ու-
շադրութեամբ, մանաւանդ Լաման, որ
առանձնակի լսումէր նոցա զարմանալի

պատմութիւնը մեծ ախորժանքով . յորդ
արտասուքը աղբիւրի պէս թափու
էին նորա թուշերից և նորա երևա
կայական սրտի մէջ ծագեցաւ այն կող
մերը այցելանելու սուրբ ցանկութիւնը:
Նա սաստիկ տրտմեցաւ մտածելով որ
իւր ցանկութիւնը դժուար պիտի կա
տարուի: Միրելի Լամա, ասաց նորան
մայրը, նկատելով նորա տխրութիւնը,
մենք ամեն ժամանակ կարող ենք սլա
նալ մտքով այդ կողմերը և տեսանել
Զիթենեաց լեառը, Գողգոթան և
Փրկչի գերեզմանը. պահանջվում է միայն
ընթեռնուլ ուշադրութեամբ սուրբ Ա
ւետարանը. նորանում մենք կլսենք
նորա տանջանքը, մահը և յարութիւնը:
Եթէ մենք միշտ դրօշմած ունենանք
մեր սրտի վերայ Նորա վարդապետու
թիւնների և չարչարանքի յիշատակու

թիւնքը, եթէ մեք նմանող լինինք նո
րան հետևելով և պահելով նորա բոլոր
պատուէրները, այն ժամանակ մենք կար
ծես սուրբ երկրում կենակինք. կարող
ենք այն ժամանակ լուսաւորել բոլոր
երկրագունդը“:

Ռիտագնացները հետզհետէ դարձու
ցին խօսակցութիւնը Ֆալկէնբուրգի վե
րայ և սկսեցին խօսել նշանաւոր գո
վութեամբ Տէօբալդ քաջագործ ասպե
տի վերայ.....: Ութէ նորա դղեակը չա
փազանց հեռի չլինէր այս տեղից, և եթէ
ես պատահեմ նորա տանը, ասաց օտա
րականներից առաջինը, ապա ես ուրա
խութեամբ կգնայի նորան տեսութեան:“
Ուղալինըը հաւատացրուց նորանց, որ
այն ճանապարհը, որ տեղից նորա պէտք է
անցանէին, գնումէ Փալկէնբուրգի մօ
տովը:

Ուխտագնացները բերկրեցան այս ծա-
 նօթութիւնից միւս օրը վճռեցին ուղղել
 ճանապարհը դէպի դղեակը: Ուղալինդը
 և նորա դուստր Ամման խնդրեցին մա-
 տուցանել բարեկամական սիրոյ ողջոյնը
 իւրեանց բարերար քաջագործ Տէօբալ-
 դին, բարեսիրտ Օտիլիային և փափկա-
 սուն Ագնեսային: Ամման տուեց նորանց
 իւրաքանչիւրին մի մի արծաթ դրամ,
 որ ստացել էր մօրիցը. և և խնդրեց նո-
 րանց ասել Ագնեսային, որ նորա աղաւ-
 նեակը դեռ կենդանի է:

Ուղալինդը հրամայեց իւր ծառանե-
 րից մէկին ցոյց տալ ամենակարճ ճա-
 նապարհը: Հետեեալ օրը առաւօտեան,
 երբ լուսափայլ արեգակը հորիզոնից դեռ
 նօր էր դուրս եկել, ահա նոքա ու-
 ղերեցան: Ուղեցոյցը ուրախութեամբ
 գնումէր նորանց առաջը և այնպէս բաղ-

ձանքով ծառայումէր նորանց, մինչ զի
 խնդրեց ներողութիւն տանել նոցա ցու-
 պերը, բայց ուխտագնացները նորա վե-
 րայ սակաւ ուշադրութեամբ երկար պահ-
 պանեցին լութիւնը, երբ մի օձապը-
 տոյտ և զառ ի վեր լերան մօտից էլան
 աւելի համահաւասար ճանապարհ, սկսե-
 ցին խօսակցել Խտալերէն: Նորահաս
 մարդը, նոցա կարապետը ազգով Խտա-
 լացի էր, դղեակում նորան կանչու-
 մէին Աօնարդօ և այդ պատճառով նո-
 րա այժմեան անունն էր Աօնարդօ:

Մանկութեան ժամանակից Աղալիխ
 ապետը ընդունել էր նորան ծառայու-
 թեան համար և բերել էր իւր հայրե-
 նիքը: Թէպէտ Աօնարդօն արդէն քա-
 նի մի տարի էր, որ բնակումէր Գերմա-
 նիայում, սակայն նա չէր մոռացել
 իւր ազգային սեպհական լեզուն:

Մեծ ուշադրութեամբ նա լսում էր ուխտագնացներին: Նա արդէն կամենում էր յայտնել նորանց իւր ուրախութիւնը իւր նախածանօթ լեզուի համար, բայց յանկարծ նոցա զարհուրագին խօսակցութիւնը ապշեցուց նորան: Նոցա խօսակցութենից ճանաչեց, որ նոքա օտար զգեցեալ ուխտագնացներ էին և որպէս երևում էր, այնտեղը, որ տեղից որ պիտոյ է անցանէին, նոքա շատ լաւ գիտէին և նոքա պատկանում էին ասպատակաց բազմութեանը, ցիր և ցան եղած Տէօբալդից և կամենում էին քինախնդիր լինել նորան: Այս նպատակաբարեպաշտ մարդոց նման կամենում էին մտնել Տէօբալդի դղեակը, ինդրել այնտեղ գիշերելու և նոյն գիշերը սպանել ասպետին, կնոջը, դստերը և բոլոր նո-

րա մէջ բնակուողներին, իսկ դղեակը կողոպտել և հրդեհել:

Նոքա հեռուից նկատելով աչքերին երևացող Ֆայկենբուրգ դղեակը, ասպատակներից առաջինը (Ղուպօ անունով) ասաց իւր ընկերակից Օրսօին: «Ահա այն մարդու բնակարանը, որ մեր ընկերակիցների և նոցա պէս շատերի կորստեանը պատճառ եղաւ: Մէք կը մեռցնենք նորան զարհուրելի չարչարանքով, կկապենք նորա ձեռքերն ու ոտքերը և ողջ ողջ կրակի մէջ կը ձգենք նորան:

— Մեր ձեռնարկութիւնը շատ համարձակ է, ասաց Օրսօն, մենք չենք կարող յաջողութիւն ունենալ:

— Իայց ասպետի գանձի արժէքն այն է, որ յարձակելով նորա վերայ, սպանենք նորան, ասաց Ղուպօն վրէժի նդրութեամբ կուրացած, ինձ աւելի գուարձալի է, քան

սեփականացնել նորա բոլոր ստացուածքը, թէև այն ևս չեմ արհամարհում: Այլ թէ մեր այս ձեռնարկութիւնը յաջողի, մենք կլինինք այն երևելի կամ աւելի լաւ ասեմ հարուստ մարդկանցից մէկը, այն ժամանակ կթողնենք մեր անհանգիստ արհեստը և բոլոր հոգսերը և կընտրենք կեանքի ամենահանգիստ եղանակը: Համբերիր Օրսօ, իմ միտքը ընկաւ ամենալաւ մտածողութիւն. մենք կհազնինք մեր վրայ ամենալաւ Տէօբալդական հանդերձներ, դու կախ կանես նորա ոսկեայ շղթան, բայց ես նորա ասպետական նշանը՝ պճնազարդած թանկագին քարերով. մենք կուզեորենք օտար երկիրներ, այն տեղերում կընդունեն մեզ իբրև վսեմ իշխանագուն և այն ժամանակը կհարստանանք քեզ հետ միասին:—Մյս բոլորը լաւ պատասխա-

նեց Օրսօն, բայց ես մասամբ ինչ կապած ումեմ մեր յաջողութեան վերայ:

—Արպէս երևումէ, դու վախենում ես, ասաց Ղուպօն, միթէ դու ինձ լիովին չես հաւատում ինչո՞ւ ես կասկածում. միթէ մենք չունինք դրացի ընկերակիցներ միայն թէ մենք պէտք է երեք ճրագ վառենք սենեկի լուսամուտներում, նոյն վայրկենում օգնութեան կըհասանեն մեզ եօթն քաջասիրտ ու զօրեղ ընկերակիցներ, որոնք երկար ժամանակից սպասումն մօտակայքում. նորանց կընդունենք այգու դռնակից, որ ամենադիւրին է բանալը: Նոցանից մէկը քաջ գիտէ դղեակի սենեակների ելմուտքը: Միանալով նոցա հետ դիւրին կլինի մեզ տիրապետել սակաւթիւ ննջող մարդիկներին: Հանդիստ

կաց մենք անշուշտ յաջողութիւն կը-
գտնենք՝:

Բարի Վէճնարդօն (Ուղալինդի ծա-
ռան) իմանալով նոցա եղեռնագործ դի-
տաւորութիւնները տարակուսանքի մէջ
լուռ կեցած շարունակումէր նոցա հետ
միասին ծաղիկներ քաղելով և ո՛չ մի
նշան չցուցանելով՝ թէ հասկանումէ նոցա
խօսած լեզուն . իսկ մտքով աղօթումէր
առ Մտտուած յամենայն սրտէ խափա-
նել եղեռնագործներին անել այդ չարա-
մտութիւնքը : Վէճնարդօն վճռեց առաջ-
նորդել նորանց մինչ դղեակը և այնտեղ
բոլորը մանրամասնաբար պատմել Տէօ-
բալդ ասպետին :

Այն ժամանակ երբ աւազակները
խորհրդակցեցան իւրեանց ձեռնարկու-
թիւնների վերայ, նոցանից մեծը գլորվե-
ցաւ և հազիւ թէ անյայտացած էր ,

բայց բռնելով մացառից , պահեց իւրեան
անկումից : Նորա նժդէհական ծպտեալ
հանդերձը պատառվեցաւ և Վէճնարդօն
նկատեց նորա տակը թագուցած կարմիր
բաճկոնը , շողշողուն զէնքերը և երկար
դաշոյնը , բայց նա այս անգամ ևս որ-
պէս չտեսած ձեացուց իրան . ծերու-
նի եղեռնագործը շտապով թագցրեց
նշանները և զգուշութեամբ էր շարու-
նակում ճանապարհը : Շուտով հասան
ճանապարհորդները մի գետակի , որի
անցարանը հազիւ էր նկատվում , որով-
հետեւ այն աւուր եկած անձրևը յոր-
դացրել էր հեղեղը , մի կողմից էլ ահա-
զին ժայռերն էին արգելում : Ծերունի
աւազակը ասաց իւր ընկերին Նտալերէն .
այս կորովամիտ պատանին հեշտ կարող
է նկատել իմ հրացանը և կարելի է նա
հասկացաւ մեր նպատակը : Նս ձգում-

եմ նորան ի կործանումն և այն ժամանակը մեզ ոչինչ բան կթուի փրկուիլը:

Խեղճ Աօնարդօն սաստիկ տիրած էր մահառիթ զարհուրանքից և մի քանի քայլափոխ հեռի կանգնած վտանգաւոր անցարանից, սկսեց գանչել երկիւղից, «Ես չեմ վճռում աւելի յառաջել. ես զգումեմ գլխապտոյտ ցաւ:—Ապա ասաց նորան ծերունի աւազակը—մի վախիր իմ որդի, եկ իմ մօտ, ես կպահպանեմ քեզ:»

Այս ասելով գնաց դէպի Աօնարդօն և կամենում էր բռնել նորան, բայց նա յետոյետ գնաց և կամենում էր փախչել մերձակայ անտառը, նկատեց, որ Աօնարդօն դիտաւորուած էր բռնել:

—Ո՛հ, ասաց մատաղահաս մարդը՝ գողգողալով բոլոր մարմնով,—Թողէք ինձ աղերսումեմ ձեզ: Անցնելով՝ մենք

երեքս էլ կրննինքը դետը, իսկ եթէ ես էլ անցնեմ, վերադառնալու ժամանակը ինչպէս պետք է անել ինձ, ուրեմն աղաչումեմ ձեզ թող տալ ինձ, ձեզ այլ ևս ուղեցոյց պիտոյ չէ, արդէն մօտեցանք Ֆարկէնբուրգին: Արիտասարդ աւազակը նկատելով Աօնարդօն երկիւղը, ինքը ևս զգաց սոսկումն. դորա համար ասաց ընկերակցին Իտալերէն. «Ես չեմ կարծում, որ այս մանուկը նշմարած լինի մի բան, թէպէտ նա նշմարեց քո լանջապանակը, այսու ամենայնիւ նորան յայտնի չէ մեր մտազրութիւնը և ո՛վ կհաւատայ նորա խօսքերին, արձակիր խղճալուն:

—Թող այդպէս լինի, ասաց միւսը, սակայն աւելի ապահովութեան համար մենք անհետացնենք ճանապարհներս, և եթէ նա երկբայի մեր մտազրութիւնը,

ապա չունենայ կարողութիւն խափանել նորան և Պալկենբուրգ գնալու այլ ճանապարհով, հարկ է անցանել քանի մի մղոն այս կործանման շրջապատով, ապա կարելի է ոչ մէկին ազդ առնել ասպետին՝ յառաջ քան կատարումն մեր մտադրութեան :“

Աւազակները վեր առնելով իւրեանց ցուպերը, արձակեցին դեռահաս մանկանը մինչև անգամ առանց շնորհակալութեան : Հազիւ թէ նոքա վտանգաւոր տեղի միւս կողմն անցկացան, Աէօնարգօն բոլոր զօրութեամբ արշաւել սկսեց, որ շուտափոյթ հասանելով Ռոզալինդին, նոցա սոսկալի չարամտութիւնը պատմէ :

Գ Լ Ո Ի Խ Գ .

Ռոզալինդը իւր դղեակի մէջ Հազենբուրգում հանգիստ կեանք էր վարում, նա բնաւ չէր մտածում վտանգի համար, որ սպառնում էր իւր պաշտպան քաջ Տէօբալդին : Ամման մտածում էր միայն ուխտաւորների հրաշալի պատմութիւնների վերայ և ձեռագործութեամբ պարապելով՝ զանազան հարցեր էր անում մօրը իւր լսածների վերայ :

Երգէն երեկոյ էր և լուսաւորող արեգակը իւր օրական շրջանը կատարել էր և իւր հրավառ ճառագայթները մթնացած մտաւ հորիզոնի տակ, որ աւելի չէր փայլում : Եւ երբ օդը պարզուե-

ցաւ և զովարար հովը փչումէր, նոքա իջան հովիտը դբօսնելու: Արմտեղէնների հասկերը, որոնք արդէն վայելչապէս բեղմնաւորած էին, խոստանում էին առատ հունձ: Աննաչացած դաշտերում շատ տեղեր երևումէին աչքի առաջ և հոտաւետ ծաղիկներ և դաշտային խաշխաշներ, ուր բոլորած էր բարեձև կտաւատը ծածկուած կապոյտ ծաղիկներով, որոնք գեղեցիկ տեսարան էին ներկայացնում տեսնողի աչքին: Ռողալինդան և նորա դատրիկը զգացին ազդու ուրախութիւն, խոստովանելով, որ նոքա հազիւ չզբկուեցան այս ամերնտիր երկրից, ուր Աստուծուն հաճոյ էր այդպէս առատօրէն բաշխել իւր պարգևները: Բարձրացնելով իւրեանց մտքերը առ Աստուած՝ մտերմաբար շնորհակալութիւն մատուցին նո-

րա անհուն բարերարութիւնների ու երախտիքի փոխարէն:

Յանկարծ տեսան նոքա Վէնարդօին, որ ամենայն զօրութեամբ վազումէր ցնորածի նման շնչասպառ և գունաթափ հայուածքով:

«Ո՛հ... Տիրուհի, գանչեց նա հեռուից, որպիսի ապաբաղդութիւն համբաւեմ ձեզ. այն երկու մարդիկը, որոնց ես առաջնորդեցի, ուխտադնացք չէին, այլ աւաղակներ: Նոքա մտադիր են սպանել Տէօբալդ ասպետին, նորա ամուսնուն, դստերը և բոլոր ծառաներին, կողոպտել և այրել նորա զղեակը:

Վէժնարդօն այնպէս էր վաստակած վազելուց, որ չկարողանալով աւելի մի խօսք արտասանել, անզգայ ընկաւ ծառի արմատի մօտ և երկար պառկեցաւ՝ բոլորովին անյուշ: Ռողալինդը և Ամման

գունաթափ եղած՝ երկիւղից դողումէին:
 „Աստուած իմ... ասացին նորա. ի՞նչ կը-
 լինի բարեհոգի ասպետին և նորա գեր-
 դաստանին: Ամմա, շտապիր շուտով դըղ-
 եակը, կանչիր ծառաներից մէկին, պա-
 տուիրիր ձի նստել և փոյթընդփոյթ գը-
 նալ հասանել Ֆալկէնբուրգ, նախազո-
 շացնել բոլորի մասին մեր բարեկամնե-
 րին. ասա՛, որ նա թռչունի պէս սլանայ,
 չինայելով ձիաներին“:

Ամման արդէն մի քանի քայլ հեռու էր
 դղեակեց, նորա ձայնէն մօտեցաւ աղա-
 խինը ահարեկած: Ամման հաղորդեց նո-
 րանց Աօնարդօի զրոյցը, մօր հրաման-
 ները: Բոլորը սարսափեցան և ընդունե-
 ցին համբաւը խորին տրամուլթեամբ,
 որպէս թէ վտանգը յատկապէս նորանց
 է սպառնացած:

Քիչ ժամանակից յետոյ եկաւ Ռո-

զալինդը Աօնարդօի հետ միասին, որ
 հաղորդեց այլ և մի քանի նոր լուրեր:
 „Ի՞նչ էք անում դուք այստեղ, ասաց
 Ռոզալինդը, հարկաւոր է օգնել ո՛չ թէ
 ցաւել. նստեցէք ձիանքը և արշաւեցէք
 հասուցանել այս բոպէիս մի լուր իմ բա-
 րերարին“:

— Այդ անկարելի է, ասաց քաջա-
 դործ Ադալրիխի ծերունի ախոռապետը:
 Աւազակները հիմայ Ֆալկէնբուրգի մօտ
 կլինին և այստեղից մինչև այնտեղ երկար
 ճանապարհէ, մէկէլ որ ահա շուտով կը-
 մլթնի և ճանապարհները խանգարուած
 են անձրեից, ամենաքաջարշաւ երիվա-
 րով չեմ կարող հասանել առաւօտուց
 յառաջ: Մեր հերկազործ ձիանները բո-
 լորովին անպէտք են հեծնելու, իսկ ու-
 ղեզնաց ձիաները վաճառուած են մեր
 բարի տիրոջ մահուանից յետոյ“: Խղճա-

լի Ռօղայինդը ծալեց ձեռները յուսահատութենից. խորին աղէտալի վշտով վերամբարձուց աչքերը դէպի երկինք և արտասուքը առուակի պէս թափեցան նորա աչերից:

„Գթած և ողորմած Աստուած, ասաց նա, զթա՛մ մեծահոգի մարդկանց վերայ և խափանի՛ր աւազակների մեղագործ շարութիւնը:

— Աստուած, ասաց Լմման սաստիկ շփոթուած, օգնի՛ր նորանց, ինչպէս նոքա օգնեցին մեզ: Բոլոր ծառաները կրրկնեցին միևնոյն խնդրուածքը:

— Ի՛մ բարեկամներ, ասաց Ռօղայինդը, որքան չափազանց լինին արգելքները Պապկենբուրգ հասանելու վաղ կէս գիշերին, սակայն փորձ առնել պէտք է իմանալու գոնեայ մի խօսք: Բաւական է խօսքը ազատելու Տէօ-

բաղը և նորա գերդաստանը: Ո՛հ, եթէ Լէօնարդօն վաստակած և սաստիկ վազելուց տկարացած չլինէր, ապա նա կրկին կերթար ուրախութեամբ, բայց դու, Բավոս, շարունակեց նա դառնալով դէպի երիտասարդ ծառան, կարող ես կատարել այս. եթէ գնաս դաշտի նեղ ճանապարհով, վաղ կհասնես: Բեղ հարիւր Փլօրին կրնձայեմ, եթէ դու ժամանակին մատուցանես լուրը:

— Այդ անկարելի է, պատասխանեց ծառան, ո՞վ է կարող գտանել ճանապարհի հետք այս խաւարչտին գիշերի մէջ լեռներում, ազատ մնալով կորստեան մատնուելուց: Բորա համար հարկէ թրոչող լինել և թևեր ունենալ, ասաց Լէօնարդօն, որպէս զի կարողանայ անցանել կորստեան միւս կողմը, որովհետև աւազակները ոչնչացրին միակ կամուրջը,

որի վերայից կարելի էր անցանել :

— Թեևր . . . բարձր ձայնով դանչեց
Լյմման և նորա աչքերում փայլեցաւ
ուրախութեան նշան : Մայրիկ . . . մայրիկ,
իմ միտք ընկաւ մի հրաշալի հնարք :
Տեօբալդ ասպետը խորհուրդ տուեց
ինձ մեծ զգուշութեամբ արգելած պա-
հել աղաւնեակը, կամելով, որ առանց
այս զգուշութեան նա կարող է ի բաց
թռչել յետս դէպի Ֆալկենբուրգ . կա-
պենք մի նամակ նորա պարանոցից և
նա անյապաղ կհասուցանէ նորա դղեակը :

— Գոհութիւն և փառք Աստուծոյ,
բացազանչեց մայրը, մեր աղօթքը և
աղաչանքը լսելի է եղած : Սիրելի Լյմմա,
պահապան հրեշտակն էր, որ ազդեց
քեզ այդ սքանչելի միտքը, կատարենք
անյապաղ այդ հնարք : Լյմման իսկոյն
բերեց իւր աղաւնեակը, կապեց նամակը

նորա պարանոցից կարմիր ժապաւենով,
մօր ուղեկցութեամբ ծերունի վահանա-
կրի և բոլոր սպասաւորների հետ միա-
սին յառաջուայ տան պատշգամբից ար-
ձակեցին : Այնուհետև աղաւնեակը նախ
բարձրացաւ օդի մէջ, այնտեղ մի քանի
ժամ մնաց անշարժ, որպէս թէ դի-
տումէր դէպի ուր ուղղել իւր թռիչքը,
յետոյ յանկարծ դիմեց դէպի Ֆալկեն-
բուրգ :

Խորն ուրախացան, նորան օրհնու-
թեամբ ճանապարհ ձգեցին . նաւր՝ բեռ-
նաւորուած թանկագին և հազուա-
գիւտ իրերով երբէք չի ուղևորել ճա-
նապարհ այսպիսի բորբոքած փափագով :
Ռոզալինդը և Լյմման սաստիկ ան-
հանգստութեան մէջ էին գտանվում :
Կհասնի՞ արդեօք աղաւնեակը նշանակած
տեղը, ասաց մայրը, եթէ նորա վերայ

յարձակի գիշատիչ թռչուն . դիցուք թէ նորան ոչինչ չի հանդիպիլ, նա կարող է տանել այսպիսի երկարատե ճանապարհը, արդեօք կտեսանե՞ն նորան Փալկենբուրգում կը մտնի՞ նա դղեակը :

Մեծագոր և ամենակարող Աստուած, կարգաւորիր ամենը այնպէս, որ նա հասնի ուղիղ մեր բարեկամներին :

Ողջալինդն ու իւր գուստրը նստեցին լուսամուտի մօտ . անդադար նայումէին հորիզոնին աղօթելով առ Աստուած մեծահոգի ասպետի ազատութեան համար . իւրաքանչիւր վայրկենում զարհուրումէին նոքա նկատելով երկնքում կարմրափայլ ցոլացած գիշերային հրդեհանման մի լոյս . արդէն գիշերը հաւասարած էր . սաստիկ մրրիկ դուրս եկաւ, որով տատանումէին անտառի բոլոր ծառերը . տարածութիւնը, ուր գտանվումէր Փալ-

կենբուրգ՝ ծածկուած էր մառախուղով : Յանկարծ լճման և նորա մայրը զարմացան Փալկենբուրգի կողմը անակնկալ լուսով լուսաւորուած տեսնելով : Նոքա զարհուրանքի մէջ սկսեցին ջերմագին աղօթել :

Աստուած իմ, ասաց լճման, բոցը քանի գնումէ, աւելի սաստկանումէ . նայիր, մայրիկ, նորա մրրիկը որպէս է զօրանում, սաստկանում և ձգվումէ մի կողմից միւսը . նոքա երկուսը հազիւ չզրկուեցան զգացողութենից, բայց շուտով նորանց չափազանց ուրախութիւն տիրեց և նոքանշմարեցին, որ խաբուած են . նորանց ահաբեկել էր մառախլապատ մթնոլորտից կարմրացած լուսինը, որ ունէր պայծառ բոցի ճիշդ պատկերը : Շարունակելով իւր փառահեղ և վսեմ ճանապարհը երկնային կապոյտ

կամարի միջով, նա հետզհետէ աւելի պայծառանում էր, և վերջապէս երևեցաւ նորա լուսափայլութիւնը իւր առաջին իսկական դէմքով: Ղեռ ևս երկար նկատելով այս՝ նոքա կանգնած մնացին լուսամուտի մօտ բոլոր գիշերը, բայց չնշմարեցին ոչ մի հրդեհի նշան:

Ու վերջապէս լուսացաւ, և նոքա մեծ ուրախութեամբ, վերամբարձ ձեռներով աղօթքի կեցան շնորհապարտութեան գոհունակութիւն մատուցանելով առ Ռարձրեայն Աստուած այն սարսափելի գիշերն անցուցանելու համար:

Ռողալինդը և Լյմնան թէպէտ աներկբայ էին որ աւազակները չէին կարողացել այրել դղեակը, բայց սաստիկ անհանդստութեան մէջ էին ասպետի և նորա գերդաստանի համար:

«Ո՛հ որպիսի բերկրալի միսիթարութիւն կլինէր մեզ, եթէ այս բուսակուն մի համբաւ ստանայինք Ֆալկենբուրգից, ասաց Ռողալինդը. եթէ մէկը հասուցանէ մի յաջողակ լուր՝ ես յօժարութեամբ կտայի նորան իմ թանկագին և հազուադիւտ իրերը:

— Իսկ ես, ասաց Լյմնան, կյաւելացնէի դորա վերայ այն բոլորը, ինչ որ ունիմ»: Նոցա անյայտ էր թէ ինչ է ծագել դղեակում. ահա որպէս էր գործը.

Նրբ երեկոյացաւ, Տէօբալդը, Օտի-
լիան և Ազնեսան ուրախութեամբ նըս-
տեցին ավթոռների վերայ՝ սեղանի շուրջը:
Արդէն լուսասփիւռ արեգակը որ իւր
օրական շրջանը կատարած՝ պէտք է
մտանէր հորիզոնի տակ, իւր վերջին
ճառագայթներովն ոսկեզօծեց լուսա-
մուտի մեծագոյն ապակիները և պատ-
րաստ էր լուսաւորել վաղեմնի ճաշարանը,
որի մէջ ժողովուած էին Տէօբալդի
բոլոր ընտանիքը: Նրբ նոքա խօսակ-
ցումէին միմեանց հետ, ծառաներից
մէկը ներս մտնելով իմաց արաւ ուխտա-
գնացների գալուտը: Ասպետը հրամայեց
ընդունել, և ասաց. «Աս կխօսակցիմ
նորանց հետ ընթրիքից յետոյ, բայց հի-
մա կերակրեցէք նորանց և տուէք մի
շիշ գինի՞»: ծառան դուրս ելաւ: Ազնե-
սան մեծ ուրախութեան մէջ էր այն

մտքով, որ պէտք է լսէր ուխտագնաց-
ների զարմանալի պատմութիւնը: Տէօ-
բալդը, Օտիլիան և Ազնեսան հեռի էին
կասկածանքից, թէ առաջիկայ գիշերը
սոսկալի դժբաղդութիւն պէտք է սպառ-
նայ: Աթոռների վերայ նստած հանդարտ
ու համեստ խօսակցումէին, յանկարծ
զարմացած Ազնեսան ձայն բարձրացուց.
«Ատեսանէ՞ք դուք իմ Աղաւնուն արձա-
կած թևերով, նա բաղխումէ կտուցով
լուսամուտի ապակին, որպէս զի իմա-
նանք և նորան ներս առնենք:

— Տես նորա գեղեցկագոյն մանեակը,
ասաց մայրը, նորան կապած է մի տոմ-
սակ, սա անշուշտ նամակ է . . . սա նա-
մակ է, որպիսի ոգելից մտքեր կճնանին
տղային»:

Ասպետը իսկոյն վեր առաւ զննել նա-
մակը. հասցէն (աղբէսը) գրուած էր. —

„Կարգացէք անյապաղ“: Ասպետը բաց արաւ նամակը արագութեամբ և կարգաց. նորա երեսի վերայ նկարուեցաւ բարկութեան ստուերը: „Ամենաբարձրեալ Աստուած, որպիսի զարմանալի...“

Ի՞նչ կայ այդ. այդ տեղ, ճայնեցին մայր և դուստր“: Ասպետը կարգաց նամակը՝ հետեւեալ բովանդակութեամբ.

„ԱՄԵՆԱԶՆԻ ԱՍՊԵՏ“

Ուխտագնացները, որոնք այսօր երեկոցեան պէտք է գան ձեզ մօտ, աւազակներ են, իսկ և իսկ այն վատախորհուրդ անձներից, որոնց դուք հալածական արեցիք. նոցանից էրեցն ահա նուանվումէ Վուպօ, իսկ միւսը—Օրսօ. նոցա հազուստները ճօշ են և նոցա տակ

ծածկուած են դաշոյններ: Յառաջիկայ զիշերումս կամենումն նոքա ձեզ ըսպանել, ձեր ամուսնուն (Օտիլիային), դստերը և ձեր բոլոր մարդկանցը. ապա կամենումն կողոպտել զղեակը և այրել: Չզեստաւորած ձեր հանդերձով, շղթայով ու ասպետական նշանով, նոքա կամենումն շատերին ենթարկել խաբէութեան ներքոյ: Այլ ևս եօթը չարագործներ գտնվումն մերձակայքում, որոնք ըսպատումն պայմանեալ նշանին: Արեք վառած մոմերը լուսամուտի վերայ հիւրընկալ սենեկում, ցուցանումն այն ժամը, թէ երբ պէտք է մտանեն զղեակը այգու դռնակից, որ բանալու են երկու աւազակները: Յուսով եմ առ Աստուած, որ աղաւնեակը ըստ ժամանակին կհասուցանէ ձեզ նամակը, որ դուք կարողանաք խափանել նոցա դիտաւորութիւնը.

այս լուրը ձեզ ուղարկել ո՛չ մի ճանապարհով հնար չեղաւ: Ուրեմն ծանուցէք ինձ ձեր փրկութեան մասին որքան կարելին է շուտափոյթ:

Արտիստիկոս աղաին յեր
ՌՕԶԱԼԻՆԴ՝

Ամենաբարձրեալ Աստուած, որպիսի՞ հրաշագործութիւն, ասաց վրդովուած Օտիլիան: Արբեմն աղանեակը բերեց Նոյին ձիթենեաց ճիւղը, բայց հիմա աղանեակը երևումէ երկնքից ուղարկուած: Բնդունիր մեր շնորհապարտ և գովաբանական աղերսը. Բարձրեալ Աստուած, փրկիչ մեր սոսկալի մահուանից:

Տէօբալը չկորսնցնելով ո՛չ մի վայրկեան, հրամայեց կնոջը և դստերը երթալ մերձակայ սենեակը, իսկ ինքը հազալիւր վերայ զէնքերը, կանչեց իւր ծառա-

ներից մի քանիսին, յետոյ ուղարկեցնա ուխտագնացների յետևից:

Ներլութեամբ նոքա մտեցան ասպետին և յարգանք ցոյց տալով՝ ողջունեցին նորան. Աուպօն դարձաւ Տէօբալին հետևեալ խօսքերով. «Բաջասիրտ ասպետ, մենք եկած ենք ձեզ մօտ Հոգենբուրգից, մեզ յանձնած է մատուցանել ձեզ բարեկամական անկեղծ ողջոյն, բաղդաւոր ենք համարում մեզ գտանուելով այսպիսի հռչակաւոր մարդու դէմ, որի քաջութիւնը յայտնի է ողջ աշխարհին. ամենայն տեղ նեղելոց հովանի և պաշտպան դուք էք համարուած. այո՛, որբերն ու այրիներն էլ զուրկ չեն ձեր հայրական ինամակալութենից. շատ գովասանութիւններ ձեր վերայ ասաց մեզ բարեպաշտ Ռոդալինդը, ո՛րպիսի յարգելի անձն է այն ազ-

նիւ տիկինը: Նա այնպիսի մեծարանք
ցոյց տուեց մեզ, որին մենք երբէք ար-
ժանի չէինք. նորա դուստր Լաման, հե-
զարարոյութեան հրեշտակը, արտասուք
թափեց, երբ պատմեցինք մեր պան-
դխտութիւնը: Նա թախանձանքով
ինդրեց տեղեկութիւն տալ ձեզ, որ
աղանեակը կենդանի է:

Թէպէտ լուսէր Տէօբալդ նոցա հե-
զիկ մարդահաճութիւնը, սակայն չհան-
դարտեցաւ բարկութենից և վերադառ-
նալով վատաբաստիկներին, հարցրուց
բարկութեամբ.

»Ո՛վ էք դուք, խղճուկ ուխտագնացներ.
— Մենք գալիս ենք, պատասխանեց Լու-
պօն, սուրբ երկրից և հիմա վերադառ-
նալու ենք մեր հայրենիքը:

— Ի՞նչ են անուանում ձեզ, կրկին
հարցրեց ասպետը.

— Ինձ՝ Պերման, ասաց Լուպօն. իսկ

այս երիտասարդին, որ իմ հօրեղբօր
որդին է, Բուկզարդ:

— Ինչո՞ւ էք եկել դուք իմ դղեակը.

— Մենք ինդրումենք ձեզանից հրա-
ման ձեր դղեակում գիշերելու միայն մի
գիշեր. վաղը արևը ծագելու պէս կուղևո-
րենք ճանապարհ. մեզ շատ փափազելի
է շատափոյթ տեսանել մեր հայրենիքը,
ծնողքը:

— Դուք ստումէ՛ք, սկսեց գոչել Տէօ-
բալդ բարձր ձայնով: Բո անունը Լուպօ
է, վաղեմի եղեռնագործ. իսկ քո ընկե-
րակցինը—Օրսօ. դուք ուխտագնացներ
չէք, այլ չարագործ աւազակներ ու
մարդասպաններ: Տիւրինդը չէ՛ ձեր հայ-
րենիքը: Դուք որոնումէք ինձ մօտ
հիւրընկալութիւն ինձ սպանելու նպա-
տակով և բոլոր ընտանիքս սուրի քաշե-
լու, կողոպտելու և այրելու իմ դղեակը:

Գուք կստանաք ձեր չար դիտաւորութիւնների փոխարէնը վարձատրութեանց արժանի հատուցում. ձեր կամքն էր զգենուլ իմ հազուատները, իմ շղթան և իմ նշանը: Ուրեմն իմ առաջն այս րոպէումն մերկացուցէք, ասաց իւր ծառաներուն, այս ոչխարազգեստ աւազակներից կեղակարծ հազուատը:

Ես կամենումեմ տեսանել դոցա առաջիկայ իսկական հազուատները, զինազուրկ արէք դորանց և ձգեցէք ստորերկրեայ դղեակը“: Ծառաները մերկացրին նորանց ուխտագնաց հազուատներից և աւազակները երևեցան ճօշով դաշոյնները կախ տուած գօտիներից:

Տէօբարդ սաստիկ բարկութեամբ սկսեց յանդիմանել նորանց այդ վստահութեան և ընդ տեսակաւ բարեպաշտ երևնալու համար, որով կամենումէին խա-

բել պարզամիտ և բարի մարդկանց: Յետոյ նա միւս անգամ հրամայեց ձգել նորանց ստորերկրեայ դղեակը:

Գտանուելով բանտարդելութեան մէջ երիտասարդ աւազակը դարձաւ դէպի Լուպօն հետևեալ հարցով.

»Ո՞րպիսի հնարքով ասպետի սիրտը զգաց և ո՞րպէս իմացաւ մեր դիտաւորութիւնքը, և նա ո՞րպիսի խկութեամբ գիտէր մեր բոլոր դաւաճանութիւնները: Նորան յայտնի էր բոլորը, ինչ որ մենք ճանապարհին խօսած էինք. չիցէ՞ մեր ուղեկից սպասաւոր պատանին մեր խօսակցութիւնը հասկանալով՝ մատնեց մեզ:

—Ո՛չ. այդ անկարելի է, ասաց Լուպօն: Մի թէ նա լուսամուտից մտաւ դղեակը, մեր գալստեան ժամանակ նա

այստեղ չէր, ո՛չ մի վայրկեան չհեռացրի
 աչքերս դղեակի դռնից և ո՛չ մէկը՝ բա-
 ցի մեզանից, ներս չմտաւ: Այստեղ
 թագչումէ մի որ և է ոգի գերբնակա-
 նապէս... Այս ասելով վաղեմնի եղեո-
 նագործը աննկարագրելի կատաղութեան
 մէջ ընկաւ, անէծք շատ կրկնուեցան
 Տէօբալդի վերայ նորա շրթունքներից:

«Ապիրանտ... բացազանչեց.— նա, նա
 միայն պատճառն է մեր կորստեան»:
 Չարութեամբը անգթացած, Աուպօն
 չկամեցաւ զգալ, թէ ինքը իւր չարա-
 գործութեան պատճառովն էր, որ ապա-
 բաղդացաւ:

Բնդհակառակը նորա ընկերակից Օր-
 սօն սկսեց դառն լաց լինել և նախատել
 նորան.— «Աւանդ. ինչո՞ւ ես լսեցի քո
 նենգաւոր համոզմունքին. դու խոստա-
 ցար ինձ ուրախարար կեանք յարգու-

թեան և առատութեան մէջ, իսկ հիմա
 ես տեսնումեմ իմ առաջև միմիայն մահ,
 որ ձգումէ զարհուրանքի մէջ, դու հաւա-
 տացրիր ինձ, թէ Աստուած չի պատու-
 հատում պատուիրանազանցութեան հա-
 մար, ո՛չ այս կեանքում և ո՛չ ապագայ
 կեանքում: Բայց ներքին ձայնը թէպէտ
 ասաց ինձ հակառակը, նախագուշա-
 կելով ինձ մերձաւոր պատուհասը:

«Ախ. ինչո՞ւ ես անուշադիր եղայ նո-
 րան. հիմա ի՞նչ մնաց իմ ամեն ժո-
 ղոված կողոպուտներից և սպանութիւն-
 ներից: Աթէ ես ապրէի ընտիր վատու-
 կովս և ունենայի մաքուր խիղճ, ապա
 կլինէի բաղդաւոր, հանդիստ ու խաղաղ,
 բայց հիմա Աստուած պատուհասեց
 ինձ՝ իմ գաղտնի և յայտնի պատուի-
 րանազանցութեանց համար: Նա ինձ
 նոցա համար այս լուսազուրկ արգելա-

նոցում թողեց . այս աշխարհումս ինձ
 այլ ևս հարկ չէ սպասել զթութեան .
 իսկ ապագայ կեանքում ցանկայի՝ զէթ
 ներումն ստանալ : Թող ես օրինակ լինիմ
 նորահաս մարդկանց , որոնք ինձ պէս
 կարող են մատնուիլ գայթակղեցուցիչ
 փորձութիւնների , ինձ պէս կարող են
 ընկնել կորստեան փտանգի մէջ :

Երբ աւազակները ողբումէին իւրեանց ճակատագիրը , Տէօբալդ հնարք գործ դրեց կաշնուլ նոցա հաղորդակիցներին . դաշնաւորած ժամուն հրամայեց նա հիւրընկալ սենեակում դնել երեք վառած մոմերով շամադաններ : Դռնապահը , որի հաւատարմութիւնն ու կարողութիւնը արդէն բազմիցս փորձուած էր , ուղեորեցաւ դէպի դռնակը ծառաների հետ միասին , նորանց յանձնարած էր ձերբակալել աւազակներին ,

որոնք մտադիր էին մտնել դղեակը :

Աչալըջութեամբ նա սպասեց մինչև կէս գիշեր . դուրս եկաւ լուսինը և նորա լոյսն սկսեց լուսաւորել աշտարակի տանիքը . ծառաներն սկսեցին համբերութիւնները կորսնցնել , այսու ամենայնիւ նոքա չէին ունենալ յաջողութիւն , եթէ աւազակները նշմարէին նորանց :

Իմ միտքս եկաւ բարեյաջող մտածողութիւն , ասաց պահապանը . — Ես կզգեստաւորիմ կեղակարած ուխտագնացների հագուստները . տեսանելով ինձ այն հագուստներով , նոքա կհամարեն իւրեանց հաղորդակիցներից : Նա շուտով զղեստաւորուեցաւ , իսկ ծառաները թագ կացան կոթողի տակ :

Արջապէս լսուեցաւ բաղխումն . դռնապահը հանդարտութեամբ դռնակը բաց արաւ . աւազակներից մէկը մօտենա-

լով նորա ականջին, փսիսալով հարցրեց.
» Եւսմանակի՞ն արդեօք եկանք մենք:

— Այո՛: պատասխանեց դռնապահը,
հանգիստ կացէք և բոլորովին աներկիւղ
մտէք ներս:»

Մինի միւսի յետեից ներս մտան
նոքա՛ սրահը սպառազինած ունելով
իւրեանց հետ դիւրավառ նիւթեր, որոնց
միջոցաւ հեշտութեամբ կարող էին այ-
րել զղեակը: Հազիւ թէ յետինը ներս
էր մտած, իսկոյն դուռը շտապով փա-
կուեցաւ: Աթոռի տակ՝ և միւս թաղ-
կացած ծառաները յարձակուեցան ա-
ւազակների վերայ: Կնքն ասպետը երևե-
ցաւ թիկնապահների ուղեկցութեամբ,
որոնք կրումէին իւրեանց ձեռներում
մոմեր: Աւազակներն ուշաթափ եղած՝
չունեցան սուրերին ձեռք մօտեցնելու
ժամանակ անգամ: Նորանց ամենին

շղթայակայտայ Տեօբալդի հրամանին հա-
մաճայն ձգեցին ստորերկրեայ արգելա-
նոցը:

Երբ բոլորը խաղաղութեամբ և յա-
ջողութեամբ վերջացաւ, ասպետը վե-
րադարձաւ դէպի սենեակը՝ ուրախալի
լուր աւետելու ամուսնուն ու դստերը,
որոնք մեծ անհանգստութեամբ սպա-
սումէին:

Ռողալինդն ու Լաման իւրեանց կող-
մից նոյնպէս սաստիկ անհանգստութան
մէջ էին, Ֆալկէնբուրգից ոչ մի լուր
չստանալու մասին: Լաման արդէն տանն
անդամից աւելի սանդուղից աշտարակի
վերայ ելած էր դիտելու, թէ արդեօք
ձի չի՞ արշաւում գղեակից:

Արեգակն արդէն հասարակաց կէտի
վերայ էր (կէսօր): Նորանց սաստիկ
տխրութիւնը տիրեց և իւրաքանչիւր

Ժամը նոցա համար յախտենականութիւն էր երևում:

Երեկոյեան դէմ Լյմման միւս անգամ ելնելով աշտարակի վերայ հեռուից նկատեց անթիւ հեծելազօրով կառքը, ուրախութեամբ լցուած՝ շտապեց նա ամենաբարձր գոչելով:

„Մայրիկ, մայրիկ, նոքա ինքեանք են գալիս, շտապիր ելնել նորանց յառաջ“:

Եւ արդարեւ Տէօբալդ, Օտիլիան և Եզնեսան արեւազալին ճանապարհ էին ելած՝ ցանկալով անձամբ անձին նորանց բարեհամբաւ լուրը իւրեանց սքանչելի ազատութեան վերայ Գոզէնբուրգի մէջ: Եսպետը տեսնելով Ռոզալինդին և Լյմմային, իսկոյն վայր եկաւ երիվարից:

Օտիլիան և Եզնեսան նոյնպէս իւրեանց կառքից և երեքը միասին իւրեանց

ազատիչների առաջն էլան՝ մատուցանելով ի բոլոր սրտէ ողջոյն հանդերձ երախտազիտական զոհունակութեամբ: Նոքա բոլորը լի ուրախութեամբ սկսեցին հազարաւոր հարցմունքներ անել մէկը միւսին: Ա երջապէս միասին գնացին հետիոտս դէպի դղեակը: Գղեակում արդէն ընթրիքը պատրաստած էր: Լէօնարդօն ընթրիքի ժամանակ ծառայումէր երկրորդելով աւազակների բոլոր խօսակցութիւնը. նա նոյնպէս պատմեց այն պատահարի համար, թէ նորահաս աւազակը իրան ո՞րպէս պաշտպանեց ու խափանեց իւր ընկերակցի մտադրութիւնը (նորան ձգել ի կորուստ):

Երբ ընթրիքը վերջացաւ, Տէօբալդ վեր առաւ իւր արծաթեայ բաժակը, իմեց Լյմմայի կենացը, ասելով. „Մենք

նորա բարեբաստիկ աղղմանը պարտա-
կան ենք մեր կեանքով:

—Ո՛հ. ո՛չ. պատասխանեց կարմրելով
համեստ և ամօթխած Վմման. սորա-
նով դուք պարտական էք Ազնեային,
որ կարեկցութիւն ցոյց տուեց դէպի ա-
ղանեակը և նորա սրտի ազնուութեանը,
որ նա չմերժեց իմ խօսքերը ընծայե-
լով նորան ինձ:

—Փառաբանենք Աստուծուն, ասաց
Ռոզալինդը, մեզ այսպիսի զաւակներ
պարգևողին. բայց զգուշացէք, շարու-
նակեց նա, զգուշացէք չմեծամտե՛լ թէ
ամենայն պատահմունքների մէջ բողբոջ
ւորուած ենք. նայեցէք Վէճնարդօի
երախտապիտութիւնը. ճշտիւ դատելով,
նա աւելի արեց, քան սորանք:

—Ստոյդ էքո ստածը, ասաց ասպետը.
ուրեմն թող ըմպէ այս բաժակը մեր

կեանքը: (Երբ Վէճնարդօ, ազնիւ ծա-
ռայ, ժամանակին դու կլինես հոչա-
կաւոր վահանակիր. քո բարեսրտու-
թիւնն է, որ քեզ արժանացնումէ մեր
սիրոյն: Սենք նոյնպէս պարտական ենք
բարեհոգի Աղալըիս ասպետին: Երբ
գիտական արդասանութիւն:

—Ի՛նչ կլինէր մեզ համար, եթէ նա
չենամէր այս անօգնական որբին:

—Ինչո՞ւ դուք ոչինչ չէք ասում Տէօ-
բալդ ասպետի վերայ, ասաց Ռոզալինդ,
որ իւր անձը պաշտպան է դրած այրի-
ներին ու որբերին: Օտիլիան և Ազնե-
սան ասպացուցին նոյնպէս իւրեանց սէրն
ու յարգանքը: Աստուած ամենայն ինչ
հաստատած է ի բարին, օրհնեա՛լ լինի
Աստուծոյ անունը:

—ա զոյրմն նոյնպէս մե չն լիցատուն նե՛չ

Կարգի մասին հրահանգները
 հասնելու հետևանքով և արդյունքում
 Օրհնություն և Կրթության նախարարության
 մասին:

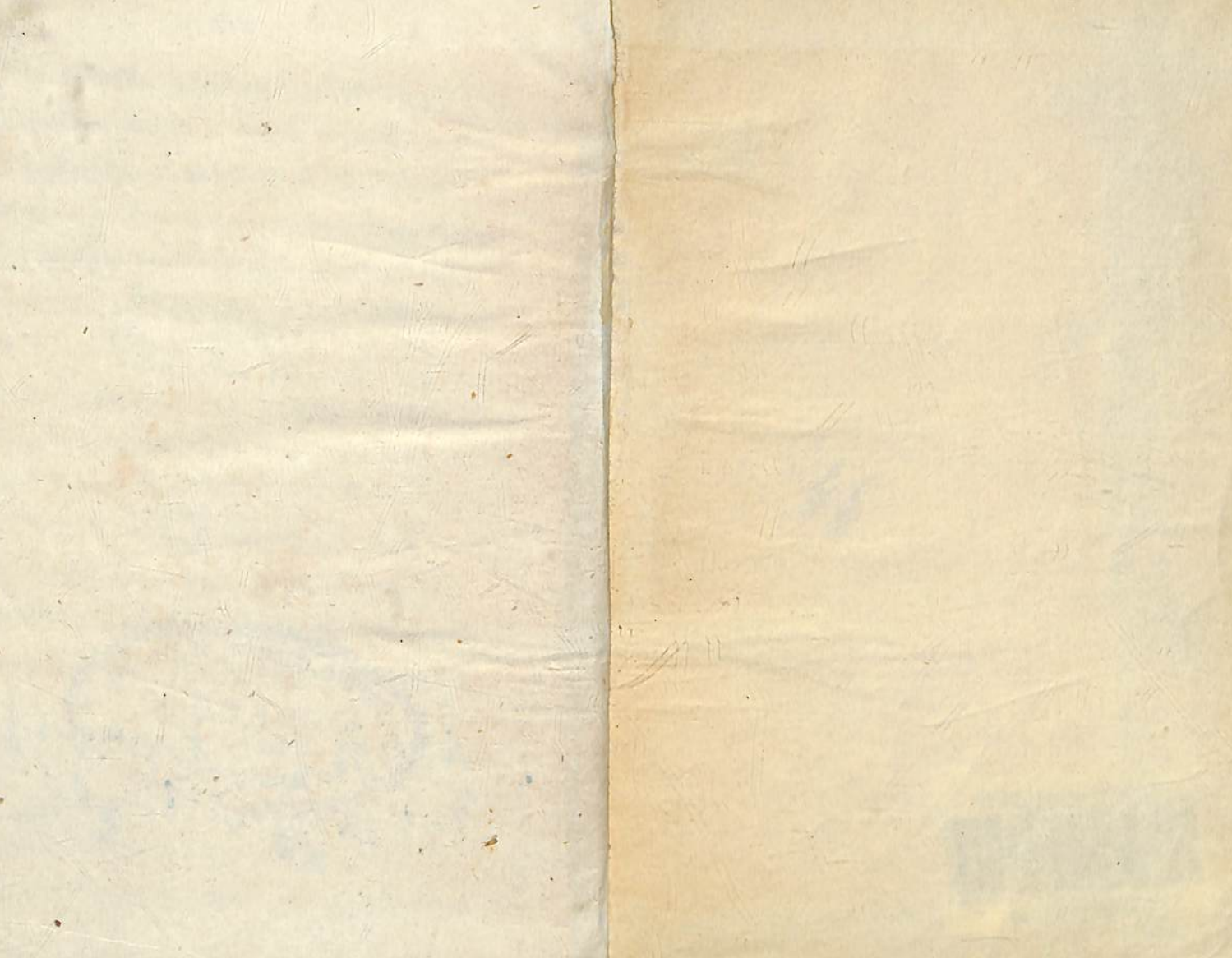
Այս օրը հիշատակելու համար
 հարկ է դրել համար 144
 և ոչ բնական կերպով
 իր համարում արժեքներ
 Մասին հիշատակելու համար
 Մասին հիշատակելու համար
 Ինչպես և այլու համար
 Մասին հիշատակելու համար

Կարգի մասին հրահանգները
 հասնելու հետևանքով և արդյունքում
 Օրհնություն և Կրթության նախարարության
 մասին:

Կարգի մասին հրահանգները
 հասնելու հետևանքով և արդյունքում
 Օրհնություն և Կրթության նախարարության
 մասին:

3359

0007639

1/1

2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0007639

